

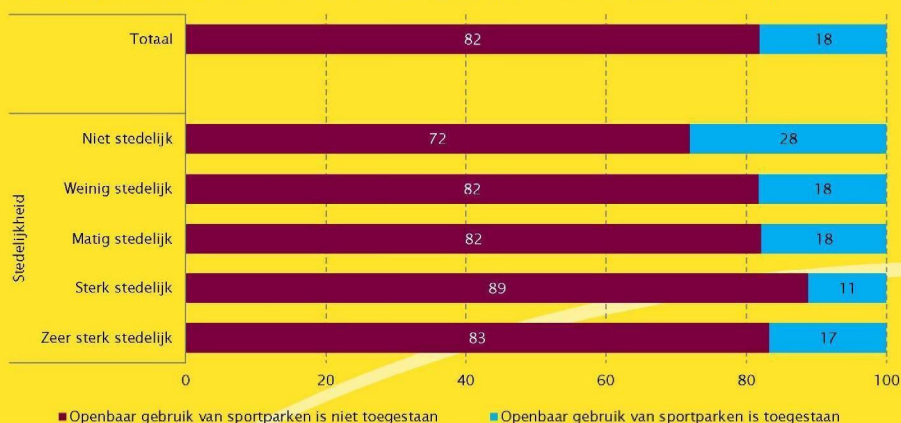
Uitvoering van gemeentelijk sportbeleid na de eerste coronamaatregelen

Stand van zaken begin april 2020

Factsheet 2020/13

5.1.2e

Figuur 1 Openstelling openbare sportparken voor recreatief gebruik (bijvoorbeeld door jeugd die een potje komt voetballen), eind maart/begin april 2020, volgens gemeenten en naar stedelijkheid (in procenten van gemeenten; n=156)

Bron: Mulier Instituut/VSG: Coronapeiling VSG-panel, april 2020.

De coronacrisis houdt ook de sportsector in zijn greep. Een aantal coronamaatregelen heeft direct betrekking op de sport, waarbij de sluiting van de sportaccommodaties de meest tastbare is. In deze factsheet beschrijven we hoe in de beginfase bij gemeentelijke sportafdelingen is ingespeeld op de coronamaatregelen die in maart zijn afgekondigd. De gegevens zijn verzameld in de periode 1-16 april 2020 via een online vragenlijst die is uitgezet bij het panel van Vereniging Sport en Gemeenten (VSG). 156 gemeenten hebben de vragenlijst ingevuld. Deze factsheet geeft inzicht in de stand van zaken bij aanvang van de coronacrisis, waarbij aandacht is voor de sluiting van sportaccommodaties en wijzigingen in onderhoud, sportstimulering en verenigingsondersteuning. Tot slot gaan we in op knelpunten in de uitvoering van sportbeleid.

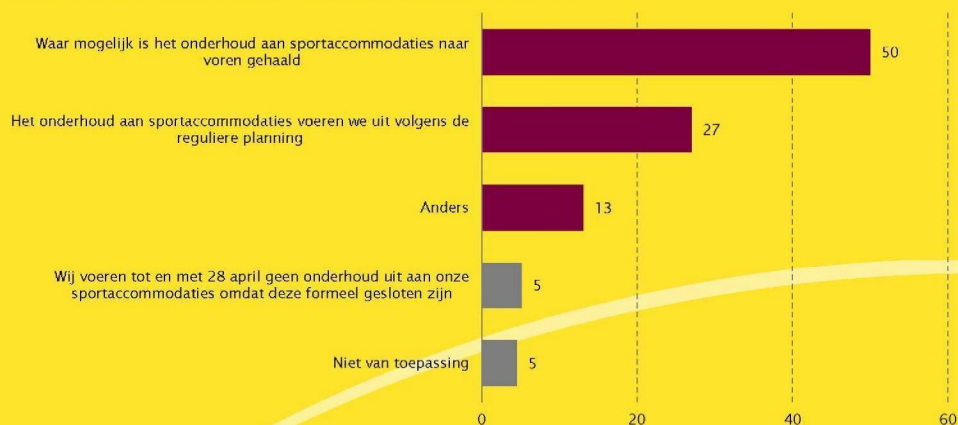
Sluiting sportaccommodaties

Gemeenten hebben massaal opvolging gegeven aan de oproep tot sluiting van sportaccommodaties. Uitzondering hierop vormen in sommige gevallen open sportparken die vrij toegankelijk zijn. 18 procent van de gemeenten staat het openbaar gebruik van deze open sportparken nog wel toe om te kunnen sporten en bewegen. In niet-stedelijke gemeenten is dit aandeel het hoogst (28%).

42 procent van de gemeenten heeft specifieke maatregelen getroffen voor het recreatief gebruik van de sportparken door burgers (niet in figuur). Het gaat hierbij vooral om extra toezicht, controle en handhaving. Deze maatregelen gelden minder voor het gebruik van sport- en speelplekken in de openbare ruimte (zoals Cruyff courts, voetbalkooien, etc.; 29%) en sporten in de openbare ruimte (20%; niet in figuur). Hier lijkt de regie minder bij de afdeling sport te liggen om er op toe te zien dat de adviezen van het RIVM door burgers worden opgevolgd.

De helft van de gemeenten heeft met externe exploitatiebedrijven afspraken gemaakt over sluiting van de sportaccommodaties en over eventueel uitstel van betaling, opschorten van de huur of vervoerd beschikbaar stellen van de exploitatiebijdrage om liquiditeitsproblemen te voorkomen. Ruim een derde van de gemeenten heeft vooralsnog geen aanvullende afspraken gemaakt en de exploitanten vooral verwezen naar de landelijke regelingen. 15 procent van de gemeenten geeft aan dat deze vraag voor hen niet van toepassing is, wat erop wijst dat deze gemeenten geen exploitatieovereenkomst en/of subsidierelatie hebben met een of meer externe exploitatiebedrijven.

Figuur 2 Welke lijn wordt eind maart/begin april binnen uw gemeente of gemeentelijk sportbedrijf gevolgd als het gaat om onderhoud van sportaccommodaties? (in procenten van gemeenten; n=156)

Bron: Mulier Instituut/VSG: Coronapeiling VSG-panel, april 2020.

Onderhoud

De verplichte sluiting van sportaccommodaties biedt onder voorwaarden mogelijkheden om onderhoudswerkzaamheden te laten plaatsvinden. De helft van de gemeenten geeft aan dat ze, waar mogelijk, het onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties naar voren hebben gehaald. Hierbij wordt veelal aangegeven dat dit is met in achtname van de richtlijnen van het RIVM. Gemeenten geven in de toelichting aan dat het vooral gaat om het naar voren halen van groot onderhoud voor zowel binnensport als buitensport. Voor de buitensport gaat het niet om de gebouwen, maar om het doorzaaien en renoveren van sportvelden, wat normaal in de zomer plaatsvindt. Verder worden er inspecties en keuringen gedaan, en kleine onderhouds- en herstelwerkzaamheden uitgevoerd waar normaliter weinig of geen tijd voor is. Voor 27 procent van de gemeenten geldt dat ze het onderhoud uitvoeren volgens de reguliere planning.

Doordat sportaccommodaties een tijd niet gebruikt worden, heeft 39 procent van de gemeenten daar specifieke maatregelen voor getroffen (niet in figuur). Dit richt zich vooral op legionellapreventie. 40 procent van de gemeenten beraadt zich nog op maatregelen.

Sportstimulering

Nagenoeg alle gemeenten hebben de sportstimuleringsactiviteiten naar aanleiding van de coronamaatregelen stopgezet. Drie kwart van de gemeenten heeft alternatieve activiteiten opgezet om de burgers toch te laten sporten en bewegen. Het gaat hierbij met name om online aanbod en communicatiecampagnes via sociale mediakanalen gericht op verschillende doelgroepen. Met online beweeglessen, instructie- en inspiratievideos, challenges en beweegtips voor thuis proberen de gemeenten zoveel als mogelijk invulling te geven aan sportstimulering.

Er is geen enkele gemeente die aan heeft gegeven dat de subsidies aan sportstimuleringsorganisaties per direct zijn stopgezet. Bij de helft van de gemeenten is besloten dat de subsidies gewoon doorlopen, 21 procent heeft nog geen besluit genomen en bij 3 procent worden subsidies waar mogelijk gekort (niet in figuur). Bij een kwart van de gemeenten is een ander beleid van toepassing, waarbij in de toelichting vooral naar voren komt dat sprake is van maatwerk en handelen naar bevind van zaken. Sommige subsidies lopen gewoon door, terwijl andere worden herzien.

Figuur 3 Percentage gemeenten waar verenigingen zich eind maart/begin april hebben gemeld met problemen en uitsplitsing van de aard van de problemen van verenigingen (in procenten van gemeenten; n=156)

Bron: Mulier Instituut/VSG: Coronapeiling VSG-panel, april 2020.

Verenigingsondersteuning

Als gevolg van de coronamaatregelen kunnen problemen ontstaan bij sportverenigingen. Een peiling van het Mulier Instituut liet zien dat 10 procent van de sportverenigingen aangeeft dat door de sluiting van de sportaccommodaties het voortbestaan in gevaar komt en dat vier op de tien verenigingen zich (ernstig) zorgen maken over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging (Hoeijmakers & Van Kalmthout, 2020). Dit zien we ook terug bij gemeenten, waar bijna drie kwart aangeeft dat verenigingen zich gemeld hebben met problemen als gevolg van de coronamaatregelen (72%). In twee derde van de gevallen betreffen het problemen voortkomend uit de derving van inkomsten. Dit sluit aan bij de peiling van het Mulier Instituut bij sportverenigingen. Daarin gaven verenigingen aan te verwachten door de sluiting tot 29 april gemiddeld 11 procent van de begrote inkomsten voor 2020 mis te lopen.

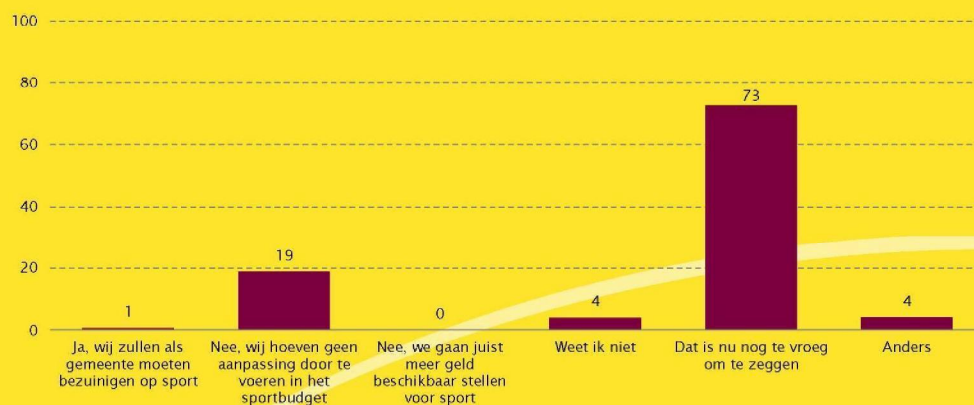
In 39 procent van de gemeenten hebben één of meer verenigingen zich gemeld omdat ze de huur niet kunnen voldoen. Gemeenten geven aan zich te beraden hoe om te gaan met de huur. Dit varieert van het kwijtschelden van de huur tot het verlenen van uitstel voor het betalen van de

huur. Het steunpakket dat op 1 mei 2020 door de Rijksoverheid (2020) beschikbaar is gesteld voor de sport sluit hier op aan. Daarin is 90 miljoen euro gealloceerd voor het kwijtschelden van de huur voor sportverenigingen in de periode van 1 maart tot 1 juni 2020.

Knelpunten uitvoering sportbeleid

Zes op de tien gemeenten ervaren knelpunten in de uitvoering van het lokale sport- en beweegbeleid als gevolg van de coronamaatregelen (niet in figuur). Onder andere de ontwikkeling en uitvoering van lokale sportakkoorden ondervinden hinder van de coronamaatregelen. Geplande bijeenkomsten zijn geannuleerd, uitgesteld of een minder grote groep wordt betrokken of bereikt, en de uitvoering is uitgesteld of ligt stil. Ook andere beleidsactiviteiten, zoals de inzet van buurtsportcoaches, liggen (grotendeels) stil en processen lopen vertraging op. Daarnaast zien acht op de tien gemeenten de inkomsten uit sportaccommodaties dalen door de sluiting van sportaccommodaties en zijn er ook financiële knelpunten bij gemeenten als gevolg van de coronamaatregelen. Of dit alles gaat leiden tot bezuinigingen op het sportbeleid is voor 73 procent van de gemeenten nog te vroeg om te zeggen (zie figuur 4).

Figuur 4 Verwachtingen eind maart/begin april bij gemeenten over mogelijke bezuinigingen op het sportbeleid als gevolg van de coronacrisis (in procenten van gemeenten; n=156)

Bron: Mulier Instituut/VSG: Coronapeiling VSG-panel, april 2020.

Conclusie

In de beginfase, na het aankondigen van de coronamaatregelen, was het voor gemeenten zoeken naar de wijze waarop invulling te geven aan het sportbeleid. Dit uit zich onder andere in de mate waarin gemeenten zich beraden op maatregelen of implicaties van de coronacrisis op het sportbeleid nog onvoldoende kunnen inschatten.

Desalniettemin wordt op basis van dit onderzoek duidelijk dat de coronacrisis gevolgen heeft voor de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid. De sportafdelingen van gemeenten hebben het onderhoud van sportaccommodaties aangepast en zagen zich genoodzaakt om op een andere wijze invulling aan sportstimulering. Daarnaast kregen ze te maken met knelpunten bij verenigingen als gevolg van de coronamaatregelen.

Niet al het beleid was ten tijde van de bevraging uitgedacht en vastgelegd. Wel waren de eerste stappen gezet om te komen tot beleid en uitvoering dat past bij de ontstane situatie. In de komende periode vinden meer bevragingen bij het VSG-panel plaats om veranderingen in het gemeentelijk sportbeleid en de uitvoering hiervan te kunnen volgen.

Onderzoeksverantwoording

Het Mulier Instituut heeft voor dit onderzoek samengewerkt met VSG. In 156 gemeenten is de online vragenlijst ingevuld door de verantwoordelijke van de sportafdeling. De verzamelde data zijn gewogen naar stedelijkheid van gemeenten en vormen een goede afspiegeling van de Nederlandse gemeenten.

Coronamonitor

Dit onderzoek is onderdeel van de CoronaMonitor Sport die door het Mulier Instituut in opdracht van het ministerie van VWS wordt uitgevoerd. Voor deze monitor wordt onder andere onderzoek verricht naar de situatie bij buurtsportcoaches, sportverenigingen, andere sportaanbieders en evenementenorganisatoren, en wordt de bevolking ondervraagd over veranderingen in het sport- en beweeggedrag. Meer informatie over de monitor is te vinden op <https://www.mulierinstituut.nl/actueel/wat-betekenen-de-coronamaatregelen-voor-sport-en-bewegen/>

Referenties

Hoelijmakers, R. & Kalmthout, J. van (2020). *Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen: onderzoek naar de gevolgen van beperkende maatregelen in verband met het coronavirus*. Utrecht: Mulier Instituut.
 Rijksoverheid (2020). *110 miljoen euro ondersteuning voor sportverenigingen*. Via rijksoverheid.nl geraadpleegd op 1 mei 2020.